

A) Om ni anser att lägesbeskrivningen för indikator 1 är bristfällig eller behöver korrigeras, kan ni lämna utförligare svar:

B) Bra metoder i fråga om indikator 1 som borde nämnas i bedömningsrapporten:

C) Punkter att åtgärda i fråga om indikator 1 som borde nämnas i bedömningsrapporten:

D) Övriga kommentarer i fråga om indikator 1:

1. Bestämmelser om barns och unga personers rätt att delta i beslutsfattandet finns i landets grundlag och övrig lagstiftning

1.1. –

1.2. –

1.3. Det skulle vara viktigt att i större utsträckning även fokusera på barn med olika funktionsnedsättningar. En barnkonsekvensanalys borde göras specifikt gällande rättigheterna för barn med funktionsnedsättning. VamO projektet har delvis forskat detta och forskningen visar att barn med funktionsnedsättnings intressen inte alltid går först fastän barnkonventionen uttryckligen stadgar om barns intresse. En lösning som bygger på barns bästa förutsätter utredning av barns syn på saken. Barn behöver få rätt stöd och hjälp för att rätten till delaktighet skall förverkligas. Stöd i att fatta beslut för barn med funktionsnedsättning bör utvecklas.

1.4. Lagstiftningen är god på ett teoretiskt plan. Vi vill poängtera att de barnvänliga metoderna bör vara fungerande även för barn med olika funktionsnedsättningar. Till exempel kan det krävas specialkunskap i kommunikation och olika kommunikationssätt. De barnvänliga metoderna bör också fungera på svenska. Att kommunicera på sitt eget modersmål blir speciellt betydelsefullt för barn med funktionsnedsättning. Även anvisningar gällande olika besväralternativ måste finnas på ett sådant sätt att de är lättförståeliga och att de finns på svenska samt svenskt och finskt teckenspråk.

Enligt lag ska barn höras enligt deras ålder och utvecklingsnivå. I praktiken sker detta inte tillräckligt stor utsträckning. Olika sätt att trygga att barn och barn med funktionsnedsättning i verkligheten hörs tillräckligt bör förstärkas. Fokus borde också ligga på att utbilda personer i att kommunicera med barn som har olika funktionsnedsättningar. Denna kommunikation måste även finnas på svenska för den finlandssvenska minoriteten. Dessutom är stöd av alternativa kommunikationsmetoder som bilder och tecken som stöd en viktig del av rätten till delaktighet.

I rapporten blev det oklart i vilken mån barn med funktionsnedsättning och deras specialbehov beaktas i verkligheten. Barn med funktionsnedsättningar har överlag oftare svårt att vara delaktiga på samma villkor som andra barn. Därför anser vi att barn med funktionsnedsättning bör beaktas i större utsträckning när sådana här rapporter görs. På så vis kan man främja deras delaktighet i större utsträckning. Vi vill understryka att alla barn ska bli sedda som individer och inte som sin funktionsnedsättning.

2. Indikator 2: Barns och ungas rätt att delta i beslutsfattande är uttryckligt inkluderad i en sektors överskridande nationell strategi för att genomföra barns rättigheter

2.1. Uppseendeväckande är att barn med funktionsnedsättning inte nämns här. Denna grupp av barn har mycket olika behov och dessa måste i större mån beaktas även i barnstrategin.

2.2 –

2.3 En barnstrategi kan inte göras utan att höra barn med olika behov.

Familjer med barn och unga som har funktionsnedsättningar behöver stödtjänster för att i större utsträckning kunna vara mera delaktiga i samhället.

Det står att det finns en glapp i kunskapen gällande barn och ungas tankar gällande det här temat. Här bör även barn med funktionsnedsättning få framföra sina tankar gällande strategin.

2.4

Indikator 3: I landet finns en lagstadgad oberoende institution för barns rättigheter

3.1

3.2

3.3

3.4 För barn överlag (och med funktionsnedsättning) är denna institution och dess funktion inte bekant i den mån som man kunde önska sig.

Indikator 4: I landet finns mekanismer som gör det möjligt för barn att utöva sin rätt att säkert delta i rättsliga och administrativa förfaranden

4.1

4.2

4.3 Det här är väldigt krävande att begripa för barn. För att barn ska förstå borde man anpassa anvisningar och ge barn de individuella stöd de behöver för att kunna ta del av denna rättighet.

I rapporten talas det om att även barn med funktionsnedsättning ska höras på ett barnvänligt sätt med respekt för principen för barnets intresse och att deras åsikt ska ges tyngd i enlighet med barnets ålder och utvecklingsnivå. Här bör observeras att ett barn med funktionsnedsättning kan behöva extra stöd i att dels förstå alla de relevanta aspekterna och att sådant stöd också måste finnas till hands på barnets modersmål.

Familjer med barn och unga som har funktionsnedsättningar behöver stödtjänster för att kunna i större utsträckning kunna vara mera delaktiga i samhället.

4.4

Indikator 5: Det finns barnvänliga klagomålsförfaranden

5.1

5.2

5.3 Barn och barn med funktionsnedsättning kan löpa större risk att inte känna till sina rättigheter vilket även innebär att de inte heller nödvändigtvis vet processen för klagomålsförfaranden. En viktig poäng i detta sammanhang är att barn med funktionsnedsättning i många fall oftare får olika beslut gällande stöd och service av myndigheterna.

Det är bra att funktionsnedsättning beaktas i kraven för barnvänlighet men vi vill uppmärksamma att delaktigheten och tillgängligheten också bör beaktas i de skeden som är före själva klagomålsförfarandet. Där till vill vi poängtera vikten av att barn med funktionsnedsättning blir hörda i ärenden som gäller dem.

5.4

Indikator 6: Barns rätt att delta i beslutsfattande ingår i grundläggande utbildningar för yrkespersoner som arbetar med barn

6.1 Det är bra att utbildningar innehåller kunskap om detta. Man borde i större mån göra satsningar på att yrkesutbildade personers som redan är i arbetslivet, går utbildning om barnens delaktighet. På så vis kan de lära sig hur man ska bemöta och stöda barn med funktionsnedsättning. Det kan göras genom till exempel tilläggsutbildning. Exempelvis är det bra att få utbildning i hjälpmedel som bilder eller lättläst. Dessutom är det viktigt att barnet bemöts på sitt eget språk.

6.2

6.3 Det är bra att det ingår i en del utbildningar. Det borde naturligtvis ingå i all sådan utbildning där det finns relevans att kunna något om ämnet. Att veta vad barnets bästa och barnets intresse innebär är viktigt för att ett barns rättigheter i tillräcklig mån beaktas. Viktigt borde också vara att i tillräcklig mån poängtera om barnets rätt till att bli hörd. Och hur man kan stöda ett barn med funktionsnedsättning i detta samt vid behov dennes familj

6.4

Indikator 7: Barn får information om sin rätt att delta i beslutsfattande

7.1 Genom att lyssna på barn och beakta deras specialbehov gällande bland annat kommunikation och inkludera dem i ärenden som berör dem själv går barnen från att vara passiva mottagare till aktörer. Vuxenstyrd arbetsätt förhindrar barnets delaktighet.

I VamO-projektet kom det fram att barn som använder funktionshinderservice skulle önska att deras åsikter skulle tillfrågas i serviceprocessen. Även inom dessa processer bör barnet höras. Denna info om beslutsfattandet måste vara anpassad även för barn med specialbehov.

Till detta hör även att lägga fokus på sammanhanget och att barnet förstår den situation barnet är i. Att känna till hur den egna serviceprocessen fungerar är en förutsättning för att kunna delta aktivt i den.

Viktigt är känslan av begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet (Fskc rapporter 1/2019 Jag vill också vara med! s. 20-21)

Om barn inte förstår sammanhanget har barnet svårt eller omöjligt att vara delaktigt. Därför är det viktigt att utveckla mekanismer där även specialbehov beaktas.

7.2

7.3. Det är viktigt att tillägga att informationen om barnets rättigheter måste ges på ett sådant sätt med hjälp av sådana kommunikationsmetoder som lämpar sig för barnets individuella behov.

7.4

Indikator 8: Barn är representerade i olika forum, inklusive via sina egna organisationer, på administrativ nivå i skolor och lokalt, regionalt och nationellt

8.1

8.2

8.3 Som det kommer fram i utvecklingssynpunkterna så har inte specialgrupper verktyg eller platser att påverka. Det här borde absolut ändras så att även specialgrupper har en jämlik chans att delta och påverka.

Ett förslag för att förbättra mångfalden av de som blir hörda är digitala lösningar. Dessa digitala lösningar måste finnas även på svenska samt måste de vara tillgängliga för alla barn oberoende av specialbehov. Det finns annars en risk att barn marginaliseras.

8.4 I slutet av kapitel 8 framkommer det att specialgrupperna inte har samma möjlighet att vara delaktiga. Det kommer fram att det bara är en liten grupp erfarenheter som kommer fram i dessa forum. Man borde i större mån arbeta fram strukturer som ger barn med bl.a. funktionsnedsättning en möjlighet att uttrycka sina erfarenheter i dessa forum. Deras tankar och erfarenheter är värdefulla och med hjälp av dem kan man förbättra delaktighet bland barn.

Som en lösning föreslås digitala lösningar för att få fram en större mångfald av erfarenheter. I detta fall måste allas kommunikationssätt, språk och specialbehov beaktas tillräckligt när dessa digitala lösningar förverkligas.

Organisationer sitter på en stor kunskap som kunde vara till stor hjälp när man arbetar för att främja barn med funktionsnedsättnings chanser till att på ett jämlikt sätt kunna sig delaktiga.

Indikator 9: Det finns responsförfaranden riktade till barn om lokala tjänster

9.1 Det är utmärkt att det finns responsmekanismer som är utvecklade för barn och deras familjer. Det är en viktig källa för att samla in information på hur man kan utveckla service för barn med funktionsnedsättning. Viktigt är att utveckla förfaranden för mera sårbara grupper så att även deras åsikter kommer fram. Därför skulle det vara viktigt att fokusera ytterligare på om dessa förfaranden finns åtkomliga för alla barn oberoende av ålder, nationalitet, funktionsnedsättning eller språk.

9.2

9.3

9.4

Indikator 10: Barn får stöd för att delta i övervakningen av FN:s barnkonvention och Europarådets relevanta instrument och konventioner

10.1 Det viktigast är att man hör barn möjligast mångsidigt.

10.2

10.3

10.4

2. Allmänna kommentarer

Här kan ni lämna övriga, allmänna kommentarer om utkastet till lägesbeskrivning av barns rätt till delaktighet:

Svenskspråkiga barn med funktionsnedsättningar behöver stödtjänster på sitt modersmål för att bli mer delaktiga i samhället.

Det som lyste med sin frånvaro var förslag om att i större mån höra erfarenhetssakkunniga inom alla de olika kapitel. Speciellt viktigt skulle det vara att höra personer med funktionsnedsättning om hur de upplever delaktighet och hur man kunde förbättra deras delaktighet. Slutligen bör påpekas att det finns barn med mycket olika specialbehov och att alla inte kan dras över en kam. Detta innebär att även barn med funktionsnedsättning och barn med olika modersmål måste höras så för att minimera risken att det blir en för ensidig bild.

Som ni själv också i slutet av de flesta kapitel som behandlar de olika indikatorerna nämner så är en svaghet det att inte särskilda effekter gällande barn med funktionsnedsättning har bedömts. Det borde bedömas och utvecklas hur även den här gruppen av barn ska kunna vara delaktiga på ett jämlikt sätt.

Genom att höra barn och beakta deras specialbehov gällande bland annat kommunikation och inkludera dem i ärenden som berör dem själv, går barnen från att vara passiva mottagare till aktörer. På detta sätt främjas deras möjligheter att vara aktiva medborgare och att lära sig att fatta beslut. Vuxenstyrda arbetssätt är ett hinder för barns delaktighet.

Tillräcklig information och kunskap är avgörande för delaktighetsfrämjande arbete. Information och kunskap för barn med funktionsnedsättning kan kräva användning av specialverktyg. Familjer med barn och unga som har funktionsnedsättningar behöver stödtjänster för att kunna i större utsträckning vara mera delaktiga i samhället.

Man behöver uppskatta konsekvenserna av beslut utifrån rättigheterna för barn med funktionsnedsättningar och deras familjer. Barnkonsekvensanalyser som använts i LAPE-projektet är ett alternativt verktyg. Det verktyget borde användas särskilt för att analysera konsekvenserna för barn med funktionsnedsättning.